

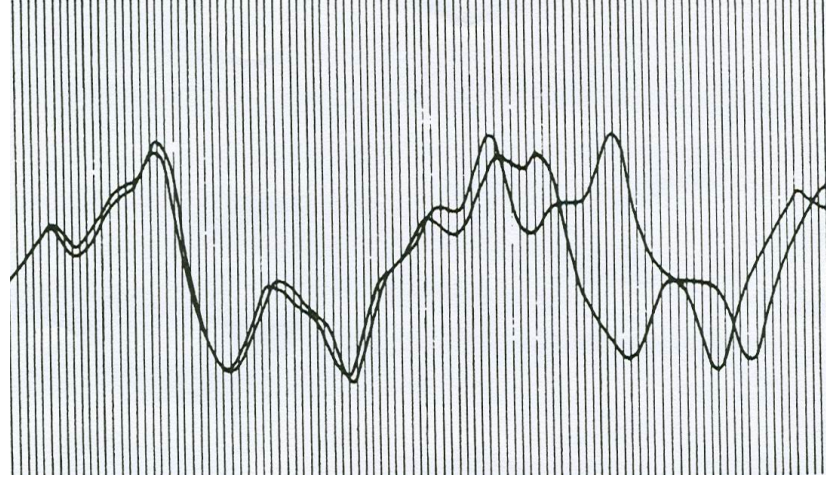
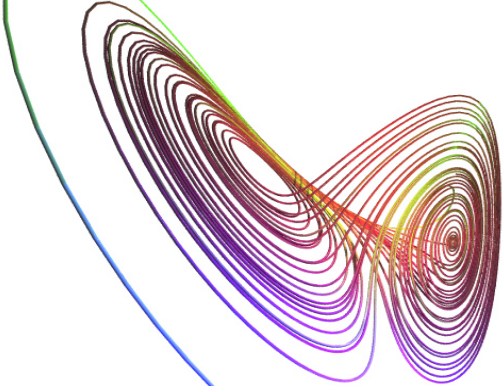
KAOTİK FARKINDALIK VE BELLEKTE EVRİM

Gediz Akdeniz
www.gedizakdeniz.com

Zihin Günleri

24-25 Kasım 2018, İstanbul

KAOS KURAMI: GARİP ÇEKİÇİ ve KELEBEK ETKİSİ: LORENZ, 1961

Bilgisayarlarda düzensiz dinamiklerin önemi kanıtlandı. Kaos kuramı, sonsuz küçükler matematiği (entegral ve diferansiyel hesap-calculus) hakimiyet alanının başlangıç koşuluna duyarlı sistemlerde sınırlı olduğunu duyurdu. Küçük farklılıklar bazı sistemlerde öngörülme-yen sonuçlara (kelebek etkisi) neden olabiliyorlardı.

Newtoncu bilimdeki “düzen” bu “kaos paradigması” ile yerini “düzensizliğe”, “Kestirilebilir (deterministik)” sonuçlar yerini “kestirilemez (olasılıklı)” sonuçlara bıraktı.

Kaos kuramının getirdiği bu farklılık sonucunda, yasalarla bir birinin uzantısı olmayan iç içe, ama olasılığa ve rastlantıya dönük olan, geçmiş tarafından belirlenmeyen içinde düzensizliği barındıran sistemlerin içinde barındırdıkları gerçeklikleri anlamak için yeni bilgi edinme yöntemleri arayışına girildi.

Bu çalışmalar kendine Newtoncu, mantıksal pozitivist bilimden (modern) farklı ifade edecek ve onlardan ayıracak yeni isim(ler) aramaya başladı. Ve uzlaşma “Doğrusal Olmayan Bilim (*Nonlinear Science*) adında sağlandı.

Kaos kuramı: Pozitivist düşünce ile örtüşmeyen bir karşıtı (dikotomik) bir teori değildir.

Newtoncu bilimi kritik eder, eleştirir, eksiklerini söyler. Onun bazı sistemlerdeki (başlangıç koşullarına duyarlı) acizliğini ortaya koyar.

Bize nonlinear denklemlerin (düzensizlik) lineerlilik (düzen) sınırlarını tespit etmede (sistemin kaotik olma sınırı), onların acayip bir çekici etrafında tekrarlanmayan ve birbirlerini kesmeyen çözüm yörüngelerinin davranışlarının ve özelliklerinin haritalanmasında bize yardımcı olur.

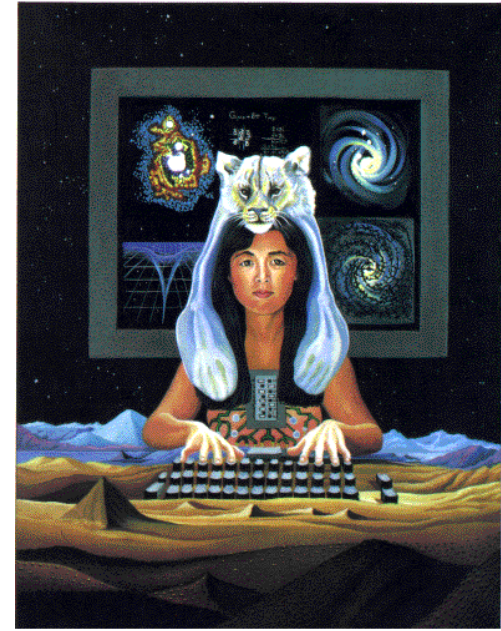
Kaos teorisi sosyal bilimler dünyasında da kendine yeni alanlar bulurken, 1968 toplumsal olayları, insanın aya gitmesi ve internet denilen iletişim devrimiyle, ekolojide, siyasette, ekonomide, edebiyat ve sanatta, kùltùrlerde... önemli yapı sòkùmlere, kimlik değişimlerine, kavram ve olgu değişikliklerine (*POST-MODERN*) de neden olmaya başladı.

Bilim felsefecileri ve bilim insanları arasındaki tartışmalar yeni cephelerde de yapılmaya başladı.

POST-MODERNİZM

Bugünün simülasyon mekanizmalarıyla (internet-sosyal medya-TV ve sinema gibi) modernite kavramlarında yapı-söküm oluşuyor ve modern kimlikler kayboluyor.

**Doğrusal Olmayan Bilim ve POSTMODERNİZM
POPÜLERLEŞİYOR**

“postmodernistler” Lyotard, Jacques Derrida, Michel Foucault, Gilles Deleuze, Felix Guattari...)

Tüm modernite projelerini ret ediyor.

Onlara göre yaşadığımız bu dünyada:

- idealizmin,
- tek bir doğrusu olan indirgemeci düşüncenin,
- denge ve karalılığın peşine düşmenin,
- ilerlemeciliğin
- düzen özleminin
- yanlış ve doğrunun anlamı kalmamıştır!

PROTEST HAREKETLER, YENİ YAŞAM TARZLARI

Bilimsel bir çalışmanın, küresel ısınma, genlerle oynama, enerji ve açlık çözümü gibi niteliksel açıdan değerlendirmelerinin sadece bilim insanlarına bırakılmamasını savunanları haklı çıkarttı.

Bilgi edinme ve denetiminde halkın da söz sahibi olmasını isteyenler (aktivistler) tarafından düzenlenen protest hareketlerin hızla arttığını, yeni protest, yeni komün ve yeni yaşam biçimlerinin ortaya çıktığını görüyoruz.

Postmodern Estetikte Kaos Metaforları;

Postmodern anlatı, zaman kavramını modern anlatıda olduğu gibi bir süreklilik arz eden yapıda sunmaz.

Geçmiş, şimdiki veya gelecek zaman ayrımları bulanıklaşır. Ele alınan zamanın ya hangi zaman olduğu anlaşılmaz ya da geçmişle geleceğin bir harmanlanması olarak şimdiki zamanda sunulur.

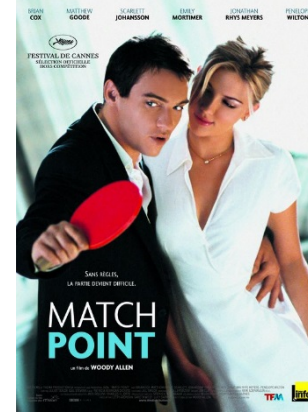
Kaotik Listeleme, Kaotik Kırılma, Kaotik kottlama

Sinemada Kaos Metaforları

Blue Velvet
Mavi Kadife
1986 David Lynch

Blade Runner, Hızlı
Koşucu
1982 Ridley Scott.
1983

Çıracak, Emre Konuk
2016.

Edebiyatta Kaos Metaforları

Araba sevdası, (Recaizade Mahmut Ekrem)..

Mai ve Siyah (1900), Halid Ziya Usaklıgil

Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Kürk Mantolu Madonna,
(Sabahattin Ali).

Orhan Pamuk, (*Benim Adım Kırmızı, Kara Kitap*),
İhsan Oktay Anar, (*Puslu Kıtalar Atlası*).

Gediz Akdeniz (*Kara Kefali*)

Masa da Masaymış
ha
Dirlik Düzenlik (1954)
Edip Cansever
Şiirde Nesnel
Bağlılaşık

Adam yaşama sevinci içinde
Masaya anahtarlarını koydu
Bakır kâseye çiçekleri koydu
Sütünü yumurtasını koydu
Pencereden gelen ışığı koydu
Bisiklet sesini çıkırık sesini
Ekmeğin havanın yumuşaklığını koydu
Adam masaya
Aklında olup bitenleri koydu
Ne yapmak istiyordu hayatta
İşte onu koydu
Kimi seviyordu kimi sevmiyordu
Adam masaya onları da koydu
Üç kere üç dokuz ederdi
Adam koydu masaya dokuzu
Pencere yanındaydı gökyüzü yanında
Uzandı masaya sonsuzu koydu
Bir bira içmek istiyordu kaç gündür
Masaya biranın dökülüşünü koydu
Uykusunu koydu uyanıklığını koydu
Tokluğunu açlığını koydu.
Masa da masaymış ha
Bana mısın demedi bu kadar yüke , Bir iki sallandı durdu , Adam ha babam koyuyordu

**Kaos Kuramı:
Düzensizlik İçinde Düzen Gerçekliğinin
Sonu,**

(Postmodernizmin Temellenmesi)

YENİ FİZİK:

**Karmaşıklık Bilimi veya Gerçeği, Doğrusal
olmayan bilim. (Non-linear Science)**

**Sosyal yapılar için simülasyon kuramları,
kendiliğinden örgütlenme VE**

**q-istatistik,
süper istatistik gibi
yeni bilgi edinme yöntemleri.**

KARMAŞIKLIK BİLİMİ

Karmaşıklık bilimi: bilimlerin bilimi olarak (Yeni Fizik) değişimin ve dönüşümün karmaőıklıkta olduğuna inanır. Bu yeni bilim paradigmasına göre, ancak karmaşık sistemler kendini yeniden inşa edebilir. Kendi sınırlarını kendi belirler.

Karmaşıklık Kaos değildir. Düzenle düzensizliğin karıştığı yerdir ((kaos sırtı). Sistemdeki elemanların kaotik farkındalıklarının kendi aralarındaki orantısız ve düzensiz ilişkisidir. Sosyal sistemlerde bu simülasyon evreninde olur.

Karmaőıklıktaki elemanları (canlı) bir ortak amacı (ortak amaç, bellek, denge noktası) olmalıdır. Bu amaç doğrultusundaki etkileşmelerle sınırlarını çizer, değiştirir ve gerekirse kendini yeniden organize eder.

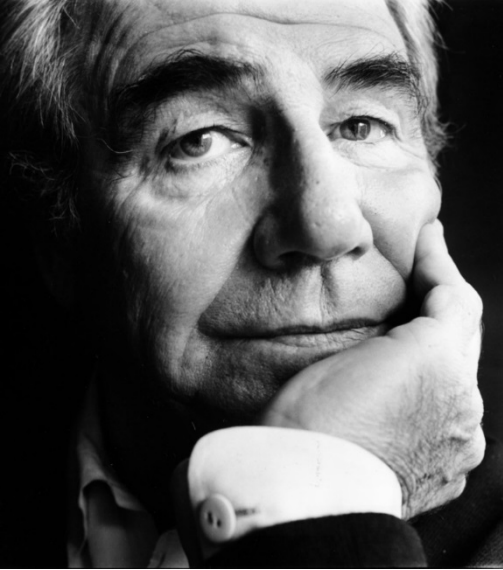
**Dođa Gerçekliđinin Siműlasyon
Mekanizmasının yerini
medya, internet ve sinema almıştır.**

YENİ BİR EVRENDE;

Siműlasyon Evreninde Yařıyoruz.

Jean Baudrillard

GERÇEK KAYBOLUYOR

Jean Baudrillard (1929-2007)

Bir “postmodernist”, Bir “kuramsal anarşist”, Bir “kuramsal şiddet” taraftarı.

1. **Jean Baudrillard’ın simülasyon kuramı:** Modern gerçeklik ilkelerinin bugün simülasyon dünyasında (her türlü medya, sosyal medya, internet, TV, sinema gibi) her hangi bir gerçeği temsil etmeyen işaretlere, simülakrlara (görünümlere) dönüşmekte olduğunu ve bunların yapı-söküme neden oluklarını iddia eder. .

gerçeklik ilkesinin

bu ilkenin modern olmayan toplumların hiçbir zaman gerçeği olamayacağını kabul eder.

Baudrillard Jean; *Simulacred et Simulation*; (Galilee, 1981)

Simülasyon Kuramının Kullanımı nelere neden oldu?

- Medyada imaj ve söylemin kullanımı
- Sinema ve edebiyat kritiklerinde
- Tüketim Toplumu ve Medya
- Yağız Alp Tangün, tez

**KAOS KOZMOS'A BİRLİKTE
BAKMAK**

**KAOTİK FARKINDALIK
BELLEKTE KARMAŞIKLIK
GERÇEKLIĞİ**

Kaotik Farkındalık Simülasyon Kuramı

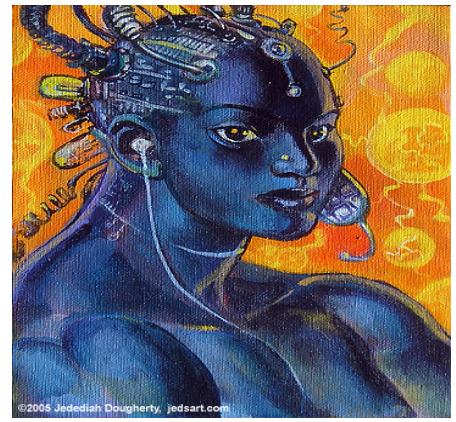

**Gerçeklik ilkesi kaotik farkındalık
(modernite dışı-düzensiz duyarlı,
karmaşık) olan simülasyon kuramı:
(Zuhur-Yeni Anarşi)**

**Gediz Akdeniz: `Disorder In Complex Humasn System` published in
Conference Proceeding in Honour of Murray Gell-Mann's 80th
Birthday Celebrations (2010)**

www.gedizakdeniz.com

Kaotik Farkındalık Simülasyon Kuramı

- **Modern bilgi edinmenin bir gerçek olarak (paradigma) yerleşmediği kolektif bellek ve kültürler**
- **Bu gerçekliğin simülasyon evreninde nasıl düzensiz duyarlı simüle edildiğiyle ilgilenir.**
- **Sistemin duyarlaşabileceği koşullar hakkında fikir verir**
- **Sistemde meydana gelen tersinmez ortaya çıkışların evrimleştirici etkisiyle ilgilenir.**

**Çarşı hareketinden Canlı
Bombaya ZUHUR.
Ortadoğu'da olanlar,
zuhurların ortaya çıkmasını
engellemek olduğunu.
Türkiye'de bir çıkışın
olacağını söylemiştik.**

**Simülasyon Evreninde,
Medeniyetler
çatışmasından
(Simülakr-Zuhur
Örnekler: 1968,
Beşiktaş Çarşı,
Bergama Hareketi,
Yıldız Tilbe.**

ARAP SPRING

BRAZIL

GEZI PARK

THAILAND

Baudrillard ve Kaotik Farkındalık Simülasyon Kuramlarına göre; bunların farklılıkları nedir? Ortak bir dayanışma oluşturmaları mümkün mü?

Gezipark DireniŖi: Kaotik Farkındalık Simülasyon Kuramına göre Toplumda Öngörülemeyen ve ölçülenemeyen yeni bir duruma geçiş (Zuhur; Yeni AnarŖi) Bellekte Türkiye Toplum Kültürü Evrimi.

“Chaotic Awareness in Gezi Park”, Akdeniz, G., «Chaos, Complexity and Leadership» Edts. Erçetin, Ŗ. Ŗ., Banerjee, S., (2014). <http://www.springer.com/physics/complexity/book/978-3-319-09709-1?detailsPage=chapter&resultStart=21>

Mülteci Modernite-Batılı Oryantalist Düşüncenin Sonu (Küresel ZUHUR –YENİ ANARŞİ)

**Modernitenin
İnsanlık
Anlayışının
Deşifresi ve
Küresel Bellekte
Değişim**

KAOTİK FARKINDALIK SİMÜLASYON KURAMI

Sonuç olarak bu sempozyumun gündemine dair bağlantı kurmak istersek, kuram zihinsel değişime nasıl etki ettiğine dair bir teorik öngörü elde etmemize de imkan tanıyor.

KAOTİK FARKINDALIK SİMÜLASYON KURAMI-ZUHUR

**ZUHUR ÖNGÖRÜLMİYEN ORANTISIZ ETKİSİYLE
SİSTEMDE TOPLANABİLME ÖZELİĞİN BOZAR.**

**ZUHUR, SİMÜLAKRIN AKSİNE GERÇEĞİN DEĞİL,
TOPLUMSAL PARADİGMANIN YERİNİ ALIR:**

**Bu anlamda sekteye uğratmaz ya da yerini almaz
sadece dönüştürür.**

**ZUHUR, DEĞİŞİMDE, KÜLTÜREL (BELLEK)
EVİRİMDE (ZİHİNSEL), KÜRESELEŞMEYİ TEMSİL
ETMEZ: YERELİ TEMSİL EDER: /Yeni Anarşi)**

KAOTİK FARKINDALIK SİMÜLASYON KURAMI

**TARİHİN SONUNUN GELDİĞİNİ
SAVUNANLARIN (BATI UYGARLIĞININ
EVRENSELLİĞİ) AKSİNE**

**KAOTİK FARKINDALIK SİMÜLASYON
KURAMINA GÖRE İNSAN ZİHNİNİN
YENİDEN ÖZGÜRLEŞMESİ (BELLEKTE
EVRİM)**

ZUHUR (YENİ ANARŞİ) İLE OLACAKTIR.

KARA KEFALİ DALYANI

(Semra Nak-Gediz Akdeniz)

Teşekkürler

Gulliver Gezilerinin sonu

Swift Jonathan (2001),
Gulliver'in Gezileri, Çeviri
Kıymet Erzincan Kına, İthaki
Yayınları, İstanbul,
George Orwell (2016),
Faşizmin Kehanetleri, Siyaset
ve Edebiyat: Gulliver'in Gezileri
Üzerine bir İnceleme, Çeviri
Aylin Onacak, Sel Yayınları,
İstanbul.

Zorunlu Göç: Suriyeliler (Baudrillard Simülasyonu)

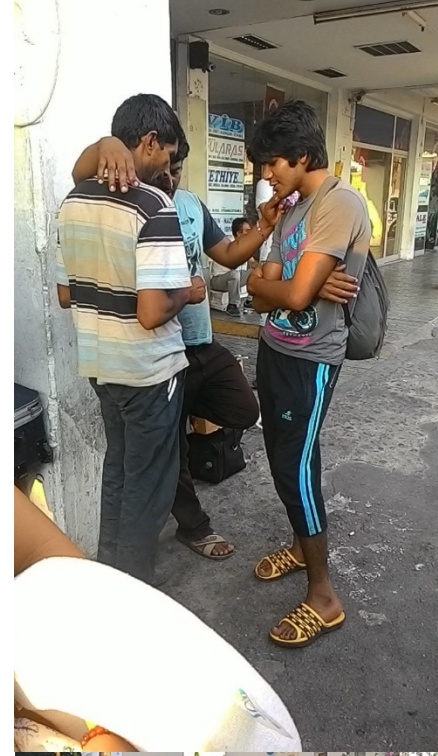
Gerçeklik İlkesi SAVAŞ?

**Savaşı kaybettiren bir
Simulakr mı?**

Bir film mi seyrediyoruz?

**Simülasyon Evreninde
POSTMODERN MÜLTECİ:
KÜRESEL ZUHUR (Yeni Anarşi,
(Zihinsel Evrim)),
Kendiliğinden Örgütlenme**

Edebiyat Dünyasında

Sinema Dünyasında

**POSTMODERN ESTETİK (KAOS)
SONRASI**

ve

**KARMAŞIKLIK (Kaotik Farkındalık)
GERÇEKLiğİ**

II. Romanlarda ve Filmlerde Kaotik Farkındalık

(ZUHUR):

Romanlarda diğer bir Kaos Ötesi postmodern farklılaşma teklifimiz de Romanlarda Simülasyon kritiğidir. Bu metinlerde yazar genellikle yaşadığı, okuyucunun inanabileceği veya bildiği veya duyduğu veya bir tarih kitabında okuduğu veya okulda ona öğretilen bir gerçekle başlar. Bu gerçeklik romanda yazarın yapacağı simülasyonlar (dil oyunları veya dolanımları) bir gerçeklik ilkesidir. Yazar bu simülasyonlarla bu gerçeğin yerine geçecek, yeni bir gerçeğin okuyucu tarafından ortaya çıkartılmasına izin verir

Bu yeni gerçeklik (hiper gerçek), her okuyucu da ne kadar farklı olabiliyorsa o metin artık unutulamayacak bir zenginliğe ve yüksek girilebilirliğe (entropi) ulaşır. Bunu da okurun gerçek kişiyi, gerçek olayı, gerçek mekânı, zamanı romanda kaybetmesi, diye de açabiliriz. Bu da okurun romanla harmanlanması demektir. Yani Baudrillard'ın simülasyon kuramına göre, romanda anlatılan, bir gerçekliği temsil etmez; belirli bir anlamda, aksine gerçekliği kurar. Yani, anlatı, dil oyunları yeni bir gerçekliği kurmak için kullanılır.

Kara Kefali, Romanda Zuhur. Dimit

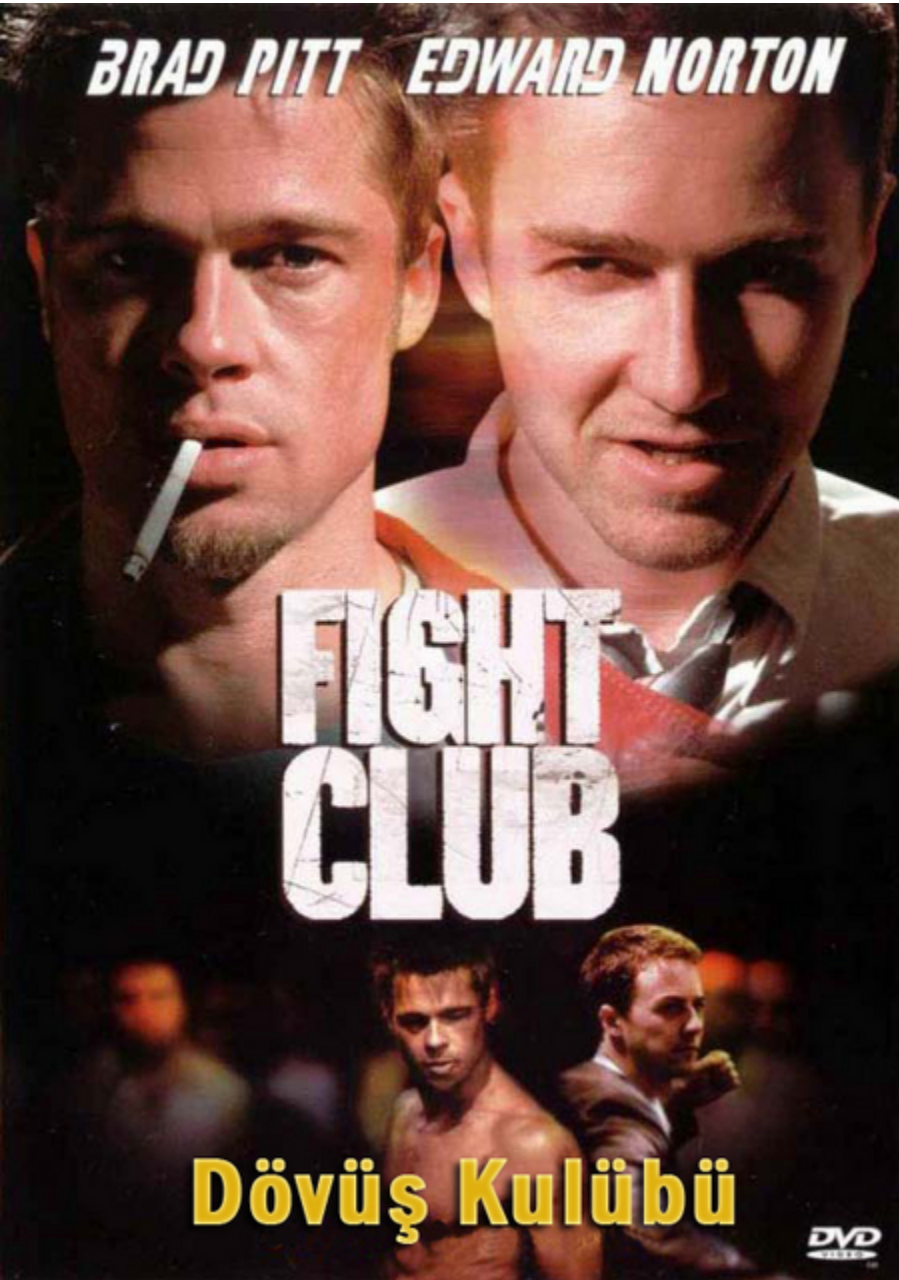

Kaotik Farkındalık Simülasyonu

Ben Madame Bovary Değilim
Feng Xiaogang (2016)

SİNEMADA

KAOTİK FARKINDALIK

1999

Kendiliğinden
Örgütlenme

ZUHUR

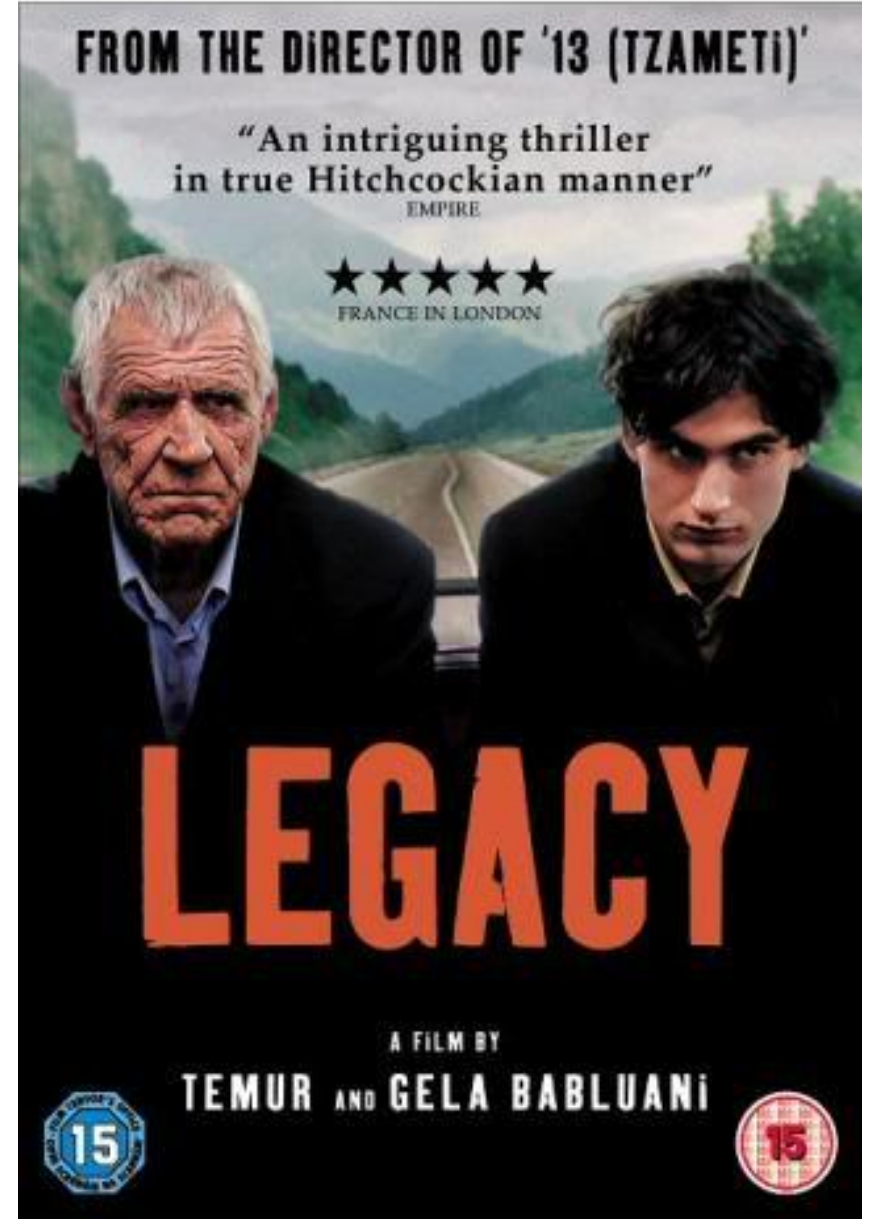
SİNEMADA

KAOTİK FARKINDALIK

- Kurgunun kendi belirlediği kaotik listeleme (otonom) –
- Kurgunun (Kan Davası)- modernite dışı form) başlangıça olan duyarlılığı
- Kan Davasının öngörülmezliği ve yapısöküm
- Kan davasının çözümsüz sürekliliği

Miras (2006)

M2

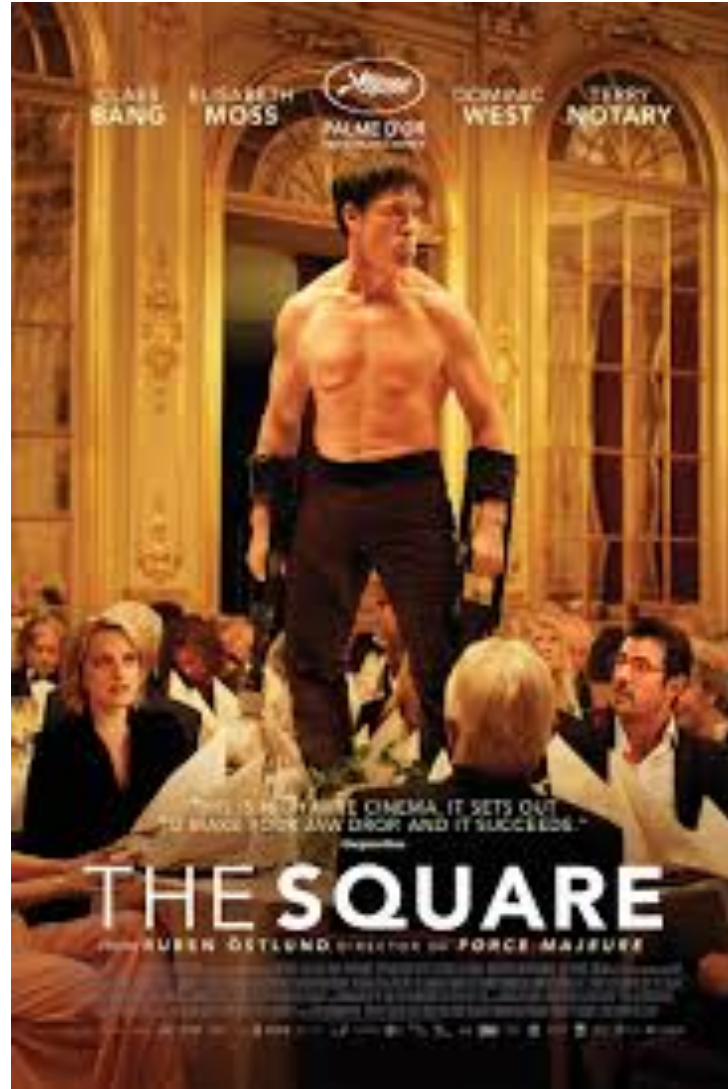
Karmaşıklığa İeriden Bakmak, Kaotik Kahraman (Anarşist Şaban)

Karmaşıklığa İçerden Bakmak, Karmaşıklığı Resmileştirmek

Karmaşıklığa (Mülteciler) İçeriden Bakmak

**AYRILIK (2017) | *RAFTAN* |
PARTING | Navid Mahmoudi**

Kaotik Farkındalık Simülasyonu, Yerelden Evrensele

AYAKKABI, Nehir TUNA (2018)

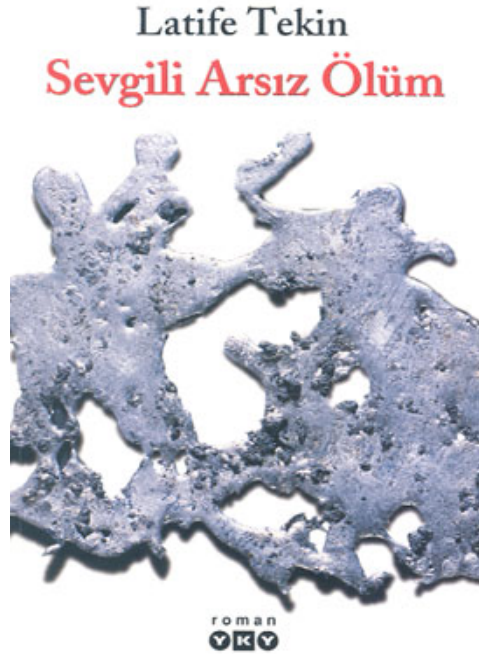
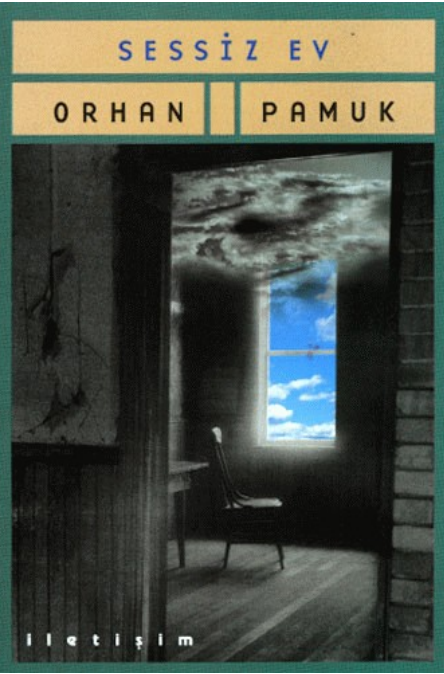
Gerçekliğe (dışardan) kaotik bakmak

BOĞAZ (kaotik karşıya kaotiklikten bakmak)
FATMA BELKIS & EMRE BİRİŐMEN (2017)

ROMANLARDA KARMAŞIKLIK

KARMAŞIKLIK ÖRNEKLERİ

Param Parça Aşklar
2000

Alejandro Gonzalez

Guillermo Arriaga

2006

Teşekkürler

